

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.

Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica —
Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.
Nefrankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter
nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega zna-
čaja stane beseda Din 1.— V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta
Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša
mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—, Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 7

Sobota, 23. januarja 1937

Leto XII

Kaj je najpotrebneje delavskemu razredu v naši državi

Zagrebska »Slobodna Riječ« z dne 2. januarja t. l. pravi med drugim:

Za nami je burno leto, čegar epizode dejansko predstavljajo šele uvod v odločilne dogodke. Svet se nahaja na preokretu ne le v mednarodni politiki, ampak tudi v naši državi.

Dogodki so stalno udrihali po delavskem gibanju in je delavstvo v minulemu letu moralo nositi veliko težo situacije in jo premagati. V splošnem političnem vrvenju so se pojavile razne nove organizacije z namenom, da pritegnejo delavce in nameščence ter povedejo v boj proti našemu razrednemu in marksističnemu delavskemu gibanju. Pod tem geslom se je vršila borbanasih nasprotnikov proti nam.

Nedvomno bi bil naš boj proti nasprotnikom našega strokovnega in kulturnega gibanja mnogo lajši, če bi imel delavski razred v državi svoje samostojno neodvisno politično gibanje.

Vsi nasprotniki našega strokovnega in kulturnega gibanja navaljujejo na nas z izrazito političnimi parolami. Nova politična situacija v državi, ki je nastala z odpravo avtoritativnega režima, je pripravila pogoje za ustanavljanje raznih konkurenčnih delavskih in nameščenskih gibanj. Vse meščanske stranke bi si rade pravočasno zagotovile delavske glasove.

Naši poizkusi, da obnovimo svoje politično delovanje, doslej ni uspelo. Leto 1936. je bilo izpolnjeno s temi našimi napori — dasi nismo uspeli —, so naše akcije vendar našle globok odjek med delavstvom v vsej državi. Spoznanje, da je samostojno politično življenje in vprašanje obnove naše politične stranke potrebno, je toliko dozorelo, da se ne more več odstaviti z dnevnega reda.

Vse okoli nas politično živi in dela. Vse bivše politične stranke meščanske so našle modus vivendi, da politično jako živahno delujejo in vodijo svoj politični boj s stališča in interesov vladajočega razreda. Pri tem moramo poudariti,

da so vse stranke brez razlike ali so v opoziciji ali lojalne, edine v nasprotovanju, da bi se ustanovilo naše samostojno politično gibanje: vse in brez razlike poudarjajo, da se bore za demokracijo in za demokratična načela, pa postaja ta demokracija problematična, kadar gre za interese delavskega razreda. Jasno dokazuje najbolje ta okolnost. Jasno nam mora torej biti, da ne moremo računati z nikakršno pomočjo: ne na desni, žal tudi ne na levi, ker naše gibanje nima nikjer iskrenih prijateljev. Boj proti socialistični in marksistični ideologiji še skoraj nikdar ni bil izraziteje formuliran kakor danes. To je vzrok, da s skrbjo in dvomom motrimo razvoj demokratiških razmer v naši državi. Vse dotlej, dokler se delavstvu onemogoča samostojno politično življenje in vse dotlej, dokler se na sedanji način pobijajo tradicionalne svobodnjaške delavske ideje, smo opravičeni, da dvomimo o iskrenosti demokracije, kateri pojo slavo na vseh straneh.

V boju proti lažnji demokraciji je potrebno delavsko politično gibanje. Brez tega ni zdravega političnega razvoja.

Delavstvo in davki v proračunu za leto 1937/38

Finančni minister računa, da bo dobil 310 milijonov dinarjev, t. j. 15 milijonov več kot v preteklem letu

Finančni minister je predložil parlamentu osnutek novega državnega proračuna za l. 1937-38, iz katerega je razvidno, da računa s povišanjem tkzv. neposrednih davkov za 180 milijonov dinarjev.

Po predlogu finančnega ministra se bo med vsemi davki (poleg davka na poslovni promet, ki ga plačuje konzument) najbolj povečal donos uslužbenskega davka in izrednega doprinosa k uslužbenskemu davku (katerega plačajo nameščenci). Uslužbeni davek je znašal:

	1936-37	1937-38	
	milijonov		
	220	232	+12
izredni doprinos pa	75	78	+3
	295	310	+15

Donos davka delavcev in nameščencev bo torej v l. 1937-38 za 15 milijonov dinarjev večji kot v lanskem letu. Davek sam se sicer ne bo povišal, pač pa je finančni minister mnenja, da se bo zvišalo število zaposlenega delavstva, vsled česar bodo dohodki narasli.

Izmed vseh davkoplačevalcev plačujejo delavci in nameščenci svoje davke najbolj točno in v redu. Utajiti ne morejo niti pare davka, ker se jim odtegne neposredno pri izplačilu mezde oz. plače in seveda

ne morejo biti tudi ne v zaostanku s plačilom.

Vsi drugi davkoplačevalci imajo možnost, da na en ali drug način prikrijejo svoje dohodke z vlaganjem napačnih davčnih napovedi itd., le delavec in nameščenelec ne.

V tako imenovanem »poslovnem svetu« velja dandanes prevejanec, ki zna najboljše obrniti državo za davek, kot pravi junak dneva, ki ga vse občuduje.

Le tu in tam izbije kakšna davčna afera na dan, ki daje samo slutiti, koliko tega ostane skrito, nevidno in za državno blagajno nedosegljivo.

Delavec in nameščenelec sta pa tudi sicer, kot konsumenta, najboljše in sorazmerno gotovo največja davkoplačevalca. Saj morata kupiti vse, kar rabita za življenje. Vse pa je dandanes obdavčeno z indirektnimi davki. Med direktne davke šteje tudi davek na poslovni promet (to je čisto konzumski davek, ki ga prodajalec do zadnje pare zaračuna kupcu), tega plačata delavec in nameščenelec gotovo ogromni del. Iz naslova tega davka je dobil finančni minister v letu 1936-37 660 milijonov, v l. 1937-38 pa upa, da se bo donos tega davka povišal za 100 milijonov dinarjev.

V svrhu primerjave donosa posameznih davkov objavljamo spodnji pregled po novem državnem proračunu:

	proračun predlog razlika v milijonih		
	1936-37	1937-38	
zemljarina	450	460	+10
zgradarina	270	280	+10
pridobnina	280	310	+30
rentnina	40	40	—
družbeni davek in davek na dividende	190	190	—
uslužbeni davek	220	232	+12
samski davek	2	2	—
obresti	20	20	—
	1472	1534	+62
davek na poslovni promet	660	760	+100
voznina	7	7	—
izredni doprinos k uslužbenskemu davku	75	78	+3
plačila dolgovanih davkov	85	100	+15
	2299	2479	+180

Ako odštejemo od celokupne predvidene vsote neposrednih davkov davek na poslovni promet, vojnice, samski davek in dolgovane davke, bodo plačali posedujoči 1400 milijonov davkov, okroglo en milijon delavcev in uslužbencev pa 310 milijonov od svojega več kot pičlega zaslužka, od katerega jim ne ostane ničesar, ker zadostuje komaj za sproti.

„Prijatelj Prirode“ — razpuščen

Ob zaključku lista smo prejeli: Z odločbo kraljevske banske uprave Drinske banovine od 12. januarja 1937 II. br. 943-37 je na osnovi § 11 zak. o združenjih, zborih in dogovorih zabranjeno vsako nadalj-

nje delovanje Delavskemu turističnemu društvu »Prijatelj Prirode«. V Sloveniji so z odlokom banske uprave razpuščene podružnice v Ljubljani, Mariboru, Celju, Kranju in Trbovljah.

Srečna svobodna Švedska

Kriza pod vodstvom socialne demokracije premagana

V torek, dne 12. t. m. je bilo otvorjeno novo zasedanje švedskega parlamenta s kraljevim nagovorom (ki ga izdela vlada).

Blagostanje v državi se je izboljšalo. Državni dohodki so se povišali. V novem proračunu so predvidene znatne postavke za odplačilo državnih dolgov.

Proračun je vravnotežen. Do-hodki in izdatki dosegajo višino 1.291 milijonov švedskih kron. Računajo, da bo dotok na davkih letos višji od lanskega leta za 59 milijonov.

Zvišali se bodo izdatki predvsem za socialno skrbstvo, za poboljšanje plač državnim uradnikom in učiteljem, kakor tudi za odplačilo kratkoročnih dolgov, ki jih je vlada napravila lansko leto za odpravo gospodarske krize.

Tako izgleda državno gospodarstvo na Švedskem, kjer kakor zna-

V vseh naprednih in razvitih de-želah ima socialistično politično gibanje ogromen vpliv na razvoj politične kulture. In ono, kar je koristilo velikim zapadnim demokracijam in kar je podprlo njih politični napredek, zakaj bi to ne moglo veljati tudi za naše razmere?

no vladajo socialni demokrati s podporo kmetov. Švedski delavci imajo danes najvišje plače od vseh delavcev v Evropi.

Pri nas pa se trudi meščansko časopisje, da bi prepričalo javnost, kako pogubno je za državo, ako pridejo socialisti na krmilo. In gospe, ki bi morali skrbeti za blaginjo naroda, pa hodijo po deželi zabavljat čez socialiste ter internacionalo, pri čemer še skrbe za to, da se delajo delavskim organizacijam in ustanovam čim večje zapreke ter jih ovira v njihovem delovanju.

Razvoj v pravcu socializma na severu dokazuje, kdo more ustvariti pravo blagostanje naroda in preprečiti korupcijo, ki razjeda narod in državo.

Po občinskih volitvah na Finskem Finski socialni demokrati —

30 odstotkov občinskih odbornikov

Na Finskem so socialni demokrati dobili pri občinskih volitvah 30 odstotkov vseh mandatov. Mnogo delavcev pa je nezaposlenih in niso mogli voliti, ker niso plačali davkov. V glavnem mestu Finske so dobili socialni demokrati 24 mandatov, vseh je pa 59.

Pastirski list škofov

Pastirski list škofov za post

Zagrebska škofovska konferenca, ki je zborovala več dni, se je bavila »s sovražniki cerkve«. Sklenila je, da izda pastirski list za post, v katerem bo temeljito razložila vse vroke komunizma od početka ter priporočala v zmislu papeževih okrožnic »stanovsko ureditev družbe« ali kakor pravimo navadno »korporacijske države«, kakor je uvedena v fašistični Italiji.

V stanovski državi bi razlika, da bodo bogati stanovi volili bolj brez skrbi svoje zastopnike (če ne bo diktatura brez volite, kot v Avstriji), ki bodo v večini. Neprijetno je za te ljudi v demokraciji, če jih preglašujejo oni, ki se jim gode socialne in politične krivice, v stanovski državi bi pa to ne bilo več mogoče. Stanovska oblika vladavine je torej očitno naperjena proti delavstvu, proti narodu.

Glavno vprašanje je povsem drugo. Gre za socialno pravičnost in politične svoboščine, za enakopravnost državljanov. In kdor te noče, kdor se proti tej bori, je pristaš nadvlade in diktature razreda nad razredom.

Z ozirom na vse krivice, ki se vrše v človeški družbi, bi se morala gospoda postaviti na stališče pravičnosti, boriti se za pravice z onimi, ki se jim godi krivica.

Upamo, da bo razvoj sam dokazal, kako napačno je stališče, ki zagovarja to ali ono diktaturo.

All si že poravnal naročnino? Ako še ne, stori takoj svojo dolžnost!

Boji pred Madridom in Malago

Uspehi vladinih čet pred Madridom — zaustavljena nacistična ofenziva pred Malago

Vladine čete so ponesrečeno Francovo ofenzivo na fronti med Pouzelo in Villanuevo izkoristile s tem, da so same prešle v protinapad. Na prej omenjeni fronti so potisnile sovražnika domala nazaj v izhodne postojanke, v univerzitetnem naselju so ga pregnale skoro docela, na jugozapadni strani pa so začele ofenzivo in v torek, dne 19. t. m. zavzele višino Cerro de los Angeles. Boj, ki je divjal na tem mestu, je bil izredno krvav. Naskok je izvršila tuja prostovoljska brigada, ki jo je podpiralo 5 tankov in 50 oklopnih avtomobilov. Pri tem so napadalcij avli 300 nacistov, zaplenili 2 topa, 140 strojníc, 60 oklopnih voz in mnogo drugega vojnega materijala. Ker

pa so bile postojanke na višini izpostavljene ognju sovražnikovih baterij iz okoliša, so se vladine čete umaknile v izhodne postojanke z vsem vojnim plenom. Položaj pred Madridom se je spremenil v korist branilcev mesta.

Napad Francovih črncev na pristaniško mesto Malago je običal v ognju vladinih obrambnih čet pri Marbelli. Pri tem mestecu se je vodila te dni ena najkrvavejših bitk, v kateri so nacisti pretrpeli silne izgube. Na fronto pred Malago je vrhovno poveljstvo vladinih čet poslalo več odredov prostovoljskih brigad.

Na biskajski fronti ni bilo pomembnejših dogodkov.

Franco bi se rad postavil

Neka Francova vojna ladja je v temni noči poizkušala bombardirati Barcelono. Izstrelila je 21 strelcev proti obali. Odgovorile so obrežne baterije, ki so ladjo pregnale.

Nacistična podmornica v mreži

Pred Barcelono se je zapletla v mreže neka nacistična podmornica.

Mehika pošilja orožje

Mehiška vlada je izjavila, da nikakor ne misli prenehati s pošiljanjem orožja legalni španski vladi. Na poti so novi tovori orožja iz Mehike in Zedinjenih držav.

Socialistična zmaga v Lille

Brat mrtvega notranjega ministra Salengra izvoljen

V mestu Lille so se vršile nadomestne volitve za poslanski mandat pokojnega socialističnega notranjega ministra Salengra. Kandidiral je Salengrov brat, ki je dobil 9800 od celokupnega števila 17.500 oddanih glasov. Napram volitvam v maju 1936 je dobil Salengrov brat 1100 glasov več, dočim je komunistični kandidat dobil 800 in desničarski kandidat 600 glasov manj.

Pet bomb v Lizboni

Na Portugalskem tudi vre

V noči na 21. t. m. so v Lizboni eksplodirale štiri bombe, ki so povzročile znatno škodo. Položeni sta bili dve pred »Španskim domom«, kjer je bila veselica, tretja v portugalskem radijskem klubu, četrta pred prosvetnim ministrstvom in peta v bližini glavne radijske postaje.

Japonski parlament proti oboroževanju

Odstop vlade

Japonski parlament je odklonil ogromne kredite za oboroževanje ter grajal zunanjo politiko vlade. Hirotova vlada je morala odstopiti.

Nemški škofje so se potožili papežu. Kljub vsem udanostnim izjavam führungru in zagotovitvami solidarnosti v boju proti komunizmu, nacisti v Nemčiji še vedno preganjajo duhovnike, zapirajo samostanske šole, vlačijo duhovne sobrate pred sodišča radi nemoralnih deliktov itd. Preganjanje cerkve v Nemčiji je napotilo škofo, da so poslali posebno deputacijo k papežu, potožit mu svoje gorje. Kaj bodo naredili z

Pardnevna prekinitve pogajanj

Pogajanja med KID in delavstvom

so se v petek, dne 15. januarja prekinila ter se v ponedeljek, dne 18. t. m. zopet pričela. Vrše se v prostorih zbornice TOI v Ljubljani. Tako zahteva podjetje, ki pravi, da se noče pogajati na Jesenicah, češ, da ne bo razpravljalo pod pritiskom ulice.

Proti novemu osnutku kolektivne pogodbe, izdanemu od KID, je zastopstvo delavstva predložilo protipredloge. Pri tem je tudi naglasilo, da ti predlogi predstavljajo največ, na kar more delavstvo pristati.

Podjetje je protipredloge pregledalo, ni se pa o njih izrazilo. Sedaj se dela na tem, da se delavci, ki so po novem osnutku KID uvrščeni v osem skupin (po vrsti dela, profesiji itd.), v te skupine pravično uvrste. Po razvrstitvenem seznamu, ki ga

je predložilo podjetje in so v njem vsi delavci poimensko navedeni, se je ugotovilo, da bo večina delavstva na zaslužku prikrajšana.

Ker pa se za to delo potrebuje več točnih podatkov in časa, je zastopstvo delavstva predlagalo v sredo, dne 20. t. m., da se pogajanja prekinejo. Delavska delegacija bo med tem zbrala potrebne podatke in na podlagi teh izdelala protipredlog o uvrstitvi delavstva v skupine. V ponedeljek, dne 25. t. m. pa bo ta svoj predlog pri pogajanjih predložila v razpravo. Upamo, da bode v ponedeljek, pri nadaljevanju pogajanj, podjetje dalo odgovor tudi na teden vložene predloge delavstva. Poročilo o poteku nadaljnjih pogajanj sledi.

Zopet smrtna nesreča v mežiškem rudniku

Pri razstreljevanju v rovu na Heleni, dne 21. t. m. je prezgodnja eksplozija raznesla glavo 49 letnemu strelskemu mojstru Rudolfu Obrezi, ki je služil že 28 let pri rudniku.

To je že druga smrtna nesreča v razdobju enega meseca.

Kaj še ostane... (delo)

Rudarji v Stanovskem čakajo na mezde

Da prisilijo upravo, da jim izplača zaslužek, so zopet zapustili delo

Kaker je bilo predvideti, se je zgodilo. Uprava rudnika »Stanovsko« se zopet ne drži določb zakona, niti sporazuma iz lanskega leta glede plačevanja delavskih mezd. Do dne 18. januarja so delavci dobili izplačano mezdo komaj za polovico decembra. Ker lačni ne morejo delati, so ustavili delo.

Zanimivo je, da je podjetje »napostopilo« proti rudarjem, ker so zapustili delo, sklicujoč se na določbe znane banove uredbe o stavkah, ki je izšla za časa lanskeoletne stavke tekstilcev. Gospodje, ki tako dobro

poznajo zakone in uredbe, ki so njim v korist, pa nočejo ničesar vedeti o § 206 o. z., ki pravi, da ima vsak delavec pravico, da takoj zapusti delo, čim mu podjetje ne plača mezde ob zapadlosti, t. j. s koncem tedna. Da se bo podjetje lahko sklicevalo na banovo uredbo, mora najpoprej plačati delavstvu, kar mu je dolžno.

V sredo, dne 21. t. m., je v sporu posredoval predsednik II. rudarske zadruge s. Pliberšek. Po njegovem nasvetu se je delavstvo, po številu okrog 90, dne 22. t. m. ponovno vrnilo na delo.

Tone Maček:

Srečka Svetega Vincencija

Predvsem bi gospodu Gostolevcu pokazal hrbet in nič več bi ne nosil Jeruša in kislih kumarcev njegovemu koncipijentu. Za polovico bi si kupil veliko hišo z mnogo stanovanji, od katerih bi pobiral najemnine, ostalo polovico bi pa dal v hranilnico. Od najemnine in obresti bi lahko udobno živel. Mogoče bi se celo oženil. In pri tej misli mu je vstala pred očmi kuharica Barbka v gostilni »Pri grozdu«. Vendar zaenkrat si v tej smeri še ni upal razvijati svojih načrtov. Spomnil se je tudi edine svoje sestre, ki je že več let ni videl. Revica še tudi ni imela nič dobrega na svetu. Nekje daleč na kmetih služi za dekle. Ko bom bogat, jo vzamem k sebi za gospodinjjo. Bo vsaj na stare dni preskrbljena. S takimi mislimi se je končno spravil v posteljo. Imel pa je nemirno spanje in vstal je nespočit, že precej pozno. Hitel je v službo, da pospravi pisarno, a ko je prišel kon-

cipijent, se je vprašujoče ozrl na Roženkranca, ker je našel še vse narobe, prvič kar pomni. Vzel je klobuk in rekel, da se čez deset minut zopet vrne. Roženkranc je hitel, da konča v tem času pospravljanje, vendar je nazadnje še pozabil naliti vode v umivalnik.

Z Roženkrancem je bil odslej velik križ: polovico naročenega je pozabil, a drugo polovico je opravil narobe. Akti, ki jih je prepisoval, niso nikdar soglašali z originali; kuverte je pisal z neko mrzlično brezbržnostjo, da je bilo težko naslove razbrati. Če ga je gospod odvetnik poslal na sodnijo po prepis iz zemljiške knjige, se je zmotil v vložišče in je tam obstal, nevedé, po kaj je prišel. Če ga je gospod koncipijent poslal po cigarete, mu je prinesel cigare, če ga je poslal po kumarce, mu je prinesel hrenovko. Gospod odvetnik je zaenkrat še samo začuden zmajeval nad njim. Enkrat ga je celo skrbljivo vprašal:

»Kaj pa je z vami? Ste mogoče bolni?«

Gospod Roženkranc je zardel ko mlado dekle:

»Hvala na vprašanju, gospod doktor. Nisem bolan.«

»Kaj pa ste potem tako raztreseni? Vaših kozlarjev ne bom več dolgo trpel.«

Nekaj dni je bil zopet red. A čimbolj se je bližal dan, ki ima odločati o usodi gospoda Roženkranca, dan ko se bodo žrebale srečke, tembolj ga je prevzemala nova nestrpnost.

Ne, nič ne bom kupoval stare hiše, sezidal bom raje novo. S tem dam našim brezposelnim delavcem nekaj zaslužka in obenem prispevam k povečanju in olepšanju našega mesta. Začel se je zanimati za razne parcele, ki so bile naprodaj. Velika mora biti, ne samo par sto metrov, da se potem človek ne more ganiti iz hiše po svojem. Pred hišo morajo cvesti raznobojne cvetice; zlasti bele in duhteče lilije, simbol nedolžnosti, ne smejo manjkati. Za hišo mora biti dosti velik zelenjadnik, da mi ne bo treba vsake solate in vsakega peteršilja kupovati. In malo dalje mora biti prostora še za majhen sadovnjak s slivami, hruškami, jabolkami. Rožen-

Doma in po svetu

Sestanek med dr. Mačkom in dr. Stojadinovičem je dal povod za dolgovazne politične članke v listih, ki pa so samo navadna ugibanja, brez podlage. Razgovor med dr. Mačkom in dr. Stojadinovičem je dal povod za dolgovazne politične članke v listih, ki pa so samo navadna ugibanja, brez podlage.

Dr. Maček je povedal svoje misli o potrebi nove ustave, dr. Stojadinovič pa, da se vsem željam Hrvatov lahko ugodi v okviru sedanje ustave in da je vlada pripravljena izvesti demokratizacijo političnih zakonov. V srbskem delu opozicije pravijo, da se razmerje med njo in hrvaškimi gibanjem dr. Mačka vsled razgovorov v Brežicah ni izpremenilo. Vsekakor pa je zanimivo, da je pripravljen dr. Maček sprejeti tudi drugi izhod iz situacije.

Kdaj bodo občinske volitve v avtonomnih mestih. Minister socialne politike Cvetković je izjavil v Novem Sadu, da bodo občinske volitve v avtonomnih mestih spomladi. Določeni pa še ni dan.

Zavarovalnice in sanacijska uredba »Feniksa«. Kakor znano, je z uredbo o sanaciji »Feniksa« določeno, da morajo znaten del propadlega imetja nadoknaditi ostale zavarovalnice. Zavarovalnice so se sedaj postavile proti uredbi.

Blumova vlada za kmeta. V Franciji so enako kot pri nas bogateli žitni spekulanti, dokler jim lansko leto ni Blumova vlada pristrigla peroti. Navadno so žitni spekulanti plačevali kmetu pšenico ob žetvi po 40 frankov za 100 kg. Vlada je uvedla državni odkup žita po ceni 140 frankov in prevzelo blago takoj izplačala. Kaj znači novi žitni režim za francoskega kmeta, si lahko mislimo. Spekulanti morajo žalostni likvidirati.

Miroljubnost nemškega fašizma. Notranji minister v tretjem rajhu je odredil, da ne more postati javni uradnik nihče, kdor je šele po prihodu miroljubnega kanclerja Hitlerja izstopil iz »Nemške organizacije za mir«. Uradniki, ki so že v službi, pa ne morejo več napredovati, ako so izstopili iz prej omenjene organizacije šele po 30. januarju 1933. (»Frankfurter Zeitung«, Nr. 644/45 z dne 17. dec. 1936.)

V Angliji brani delavska stranka delavce. Angleška delavska stranka je sklenila interpelirati vlado radi odpusta petih delavcev v neki državni ladjedelnici. V državah, kjer vladajo diktature, delavce trumoma odpuščajjo, pa še zavajkati nihče ne sme. Tako so zaščiteni delavci, kjer imajo politično moč in v parlamentu močno zastopstvo.

Poplave v Ameriki. V Zedinjenih državah v pokrajini Indiana so nastopile velike poplave. 200.000 ljudi je brez strehe. Valovi so pogoltnili okroglo 5000 naselbin.

kranc je zelo ljubil skuhanu sadje. Pa tudi kaka lipa, kak kostanj in srebrna hojka ne smejo manjkati za senco v poletju. Tja postavim klopico, jo obkrožim z bezgovim in jasinovim grmičevjem in tam se bo dalo tako udobno dremati takole po kosilu.

Vse to si je gospod Roženkranc zamislil in do vseh podrobnosti pretehtal. Najbolj sta mu ugajali dve parceli: ena doli za reko, od katere so jo ločile košate vrbe, ki so lahko takej uresničile njegov ideal o senčnatem nasadu. Druga na položni brežini gori nad mestom, tik pod Goričnikovim vinogradom, odkoder je bil diven razgled na mesto in okolico. Poizvedoval je, kako in kaj je s prvo: žal je bila že prodana in lastnik je samo čakal, kdaj bo ukinjena denarna zapora, da si zamore tam postaviti vilo. Druga je bila še na razpolago. Roženkranc je vsako popoldne šel enkrat ali dvakrat tam mimo. Obstal je in jo meril z očmi. Svojo vilo bi postavil tule doli ob cesti. Ne čisto pri cesti, ampak malo vstran, radi prahu.

(Dalje prihodnjič.)

Iz naših krajev

Litija

Pred volitvami obratnih zaupnikov v predilnici

V ponedeljek, dne 25. januarja se bodo vršile volitve delavskih obratnih zaupnikov v naši predilnici. Vložene so štiri liste, in sicer: Splošna delavska strokovna zveza Jugoslavije (rdeča glasovnica), novopečena organizacija ZSD (bela glasovnica), NSZ (plava glasovnica) in lista disidenta g. Podlipnika (zelena glasovnica). Vse kaže, da bo zmaga lista Splošne delavske strokovne zveze Jugoslavije, katere nosilec je s. Vuk Viktor. Tudi v lesnih podjetjih se bodo ta mesec vršile volitve, vložene pa so samo rdeče liste.

V ponedeljek, dne 18. januarja je zopet začela obratovati naša predilnica na tri izmene. Dobilo je zaposlitev okrog 60 delavcev. Sicer bo to obratovanje trajalo največ 6 do 8 tednov, vendar pa so vsi na novo sprejeti zadovoljni, ker ravno v tem času je najhljučša zima, spomladi pa vsak upa, da se bo že kako pretolkel.

V nedeljskem »Slovenecu« se je nam dobro znani dopisnik na jako grd in lažljiv način obregnil ob našo organizacijo in zaupnike. Podtikava nam jalovo delovanje v preteklem letu, češ, da morda razen par bučnih veselje nimajo nudili delavstvu ničesar. Mi nismo eni izmed tistih, ki se radi šopirijo in bahajo s svojim delom, povemo pa samo toliko, da smo naredili gotovo več kakor organizacija JSZ, katere tajnik je bil toliko hvalisan g. Lenarčič Joško. Vidi se to iz tega, da naša organizacija še obstoja, njihova pa je mirno v Gospodu zapala. Sicer pa ste imeli tudi vi svoje zaupnike, zakaj se pa ti niso pobrigali za delavstvo, ako se mi nismo. Če pa dopisnik dokáže, da smo priridili le eno veselico, mu damo vse premoženje naše organizacije.

Kar se pa rdečega disidenta g. Podlipnika tiče, je pa precejšnja zasluga vaših ljudi, da je sploh mogel sestaviti kandidatsko listo. Saj je za njeza agitiral in pobiral podpise in tudi na njegovi listi kandidira vaš človek, ki je bil izvoljen na listi JRZ pri občinskih volitvah. Tudi sam se je izrazil, da to dela zato, da bi naša lista propadla. Podpisovali so njegovo listo tudi taki, ki kandidirajo na vaši listi. Sploh pa bomo o tem še spregovorili, na kakšen način se je iskalo podpise za listo... Pove-mo še eno: mi se z našo listo delavstvu ne vsiljujemo, ne ponujamo in tudi nič ne obljubljamo! Kajti zavedamo se, s kakšnimi težkocami in težavami se imajo boriti zaupniki. Naša dolžnost pa je, da gremo v volitve tudi mi, to pa zato, ker imamo organizacijo. Le taki zaupniki, ki se naslanjajo na organizacijo, lahko uspešno branijo pravice delavstva. Zato bo tudi 25. januarja zmaga rdeča lista, pa če še tako rohnite in besnite!

Sportni klub »Litija« priredi v soboto, dne 23. t. m. ob 8. uri zvečer v predilniški dvorani na »Stavbah« maskerado »Beli raj v črni noči«. Spored bo zelo pester. Najlejša maska bo prešla nagrado. Za dobra jedila in pijačo bo preskrbljeno v lastni režiji.

Črna pri Prevaljah

Svinčeni rudnik je v polnem obratu. V zbiralnici v Žerjavu delajo nekateri tudi po 18 ur, kar je seveda ne samo protivno zakonu o zaščiti delavcev, ampak je v kvar zdravju prizadetih, ki menda pozabljajo, da imajo opravka s svinčeno rudo. Seveda bi se tako nadurno delo dalo tudi preprečiti, vsaj pa omejiti na ta način, da bi se pritegnilo k temu delu tudi druge. Nedavno tega je zaprosil nek invalid, da bi se tudi njega pripustilo k nadurnemu delu. Toda se ga je zavrnilo, češ, da kot invalid za tako delo ne prihaja v poštev. To je bil seveda samo izgovor, kajti v obratu opravlja nadurno delo nekdo, ki je prav tako invalid, kot prosilec, ki je bil zavrnjen. Razlike med obema zunanji opazovalci ne najdemo nobene, razen da je eden pri gotovih družtvih, drugi pa ne, kar pa seveda ni merodajno za podjetje, ki ima za svoje zadržanje gotovo tehtnejše vzroke.

Soštanj

Pri nas živimo sedaj v znamenju sloge. Da bi pa ta sloga ne razpadla, je postavljena pod gotov pritisk. Pokazalo se bo skoro, da pritisk ne more nadomestiti onega čudovitega sredstva, ki veže svobodne delavske organizacije v mogočno in trdno celoto in ki mu pravimo solidarnost in pristovoljna disciplina. Solidarnost in discipliniranost iz lastnega nagiba pa je seveda lahko samo človek, ki je izobražen, zaveden. Izobrazbe in razredne zavednosti je pri nas manjkalo. Razen tega so se med delavce vtihotali pokvarjeni značaji. Kako naj tudi sicer označimo človeka, ki je n. pr. med stavko letal ponoči naokoli buditi in pozivati svoje tovariše, naj pridejo stražiti, da preprečijo prihod stavkokazov, podnevi pa se je opravičeval pred gospodi, da bi rad prišel na delo, če bi le mogel v tovarno. Takih pokvarjencev je nekaj med nami, ti se sedaj silijo v ospredje in hodijo na sonce, pa menda niti ne opazijo, da se jim maslo cedi z glave. Ostali delavci še ne morejo prav pretehtati vsega, kar se je zgodilo. Prvi znak prebujenja njihove zavesti pa vidimo v tem, da v njih vstaja gnev proti pokvarjencem in da jih je sram ponižanja, ki so ga doživeli, videč, da morajo pod nekim nevidnim, toda dobro občutenim pritiskom tako plesati, kot drugi hočejo, ne samo pri delu, ampak tudi v vseh drugih ozirih, v katerih so poprej enkrat lahko svobodno odločali.

Ljubljana

Dve predavanji o socialnih nalogah mestnih občin je v Ljubljani v unionski dvorani imel v ponedeljek in torek zvečer dr. Zenkel, socialni referent mesta Prage. Velika dvorana je bila obkrapo popolnoma polna. Dr. Zenkel je opisal praško občinsko socialno politiko. Razkazoval v slikah te ustanove (Masarykovo naselje itd.) ter vso skrb občine pojasnjeval z iskrenim socialnim čuvstvom, ki ga opazimo le redkokdaj. Pripovedoval je tudi o zaposlitvi nezaposlenih ter povdaril, da ti siromaki opravljajo le izredna dela po potrebi; redna javna dela opravljajo drugi delavci in na račun rednih proračunov in naročnikov, ker ne gre, da bi izrivali zaposlene delavce. Značilno je tudi, kar je rekel o starih in onemoglih delavcih. Za te moramo prav posebno skrbeti. Ti ne prejemajo miloščine. Naša naloga je, da te onemogle ljudi nagrajimo in jim nudimo čimvečjo udobnost, ker so dali vse svoje sile narodnemu gospodarstvu in družbi. Po teh principih je rekel poročevalec, sodelujejo pri nas vse stranke, ker bi bila socialna skrb iz političnega egoizma madež na nalogah socialnega skrbstva. — Predavatelj, ki ga je povabila mestna občina, je imel več posvetovanj z interesi ter si je tudi ogledal ljubljanske socialne ustanove. Predavanje reakcionar-cem, kakor posnemamo iz poročil, ni bilo prav všeč. Razumljivo.

Maribor

Taki ptiči so to! Ne bo odveč, ako ugovorimo par stvari glede aferi Schonsky, ki jo sedaj napihuje »Slovenski dom«, kakor da se je g. Schonsky šele danes rodil. O aferi g. Schonskega čitamo v »Slov. domu« z dne 12. t. m., da je stvar glede utaje davkov preiskovala finančna oblast že eno leto. In če poročilo prav razumemo, so informatorji »Slovenskega doma« imeli ves ta čas vpogled v akte. Ako je točno, da so že eno leto vedeli za afero, zakaj niso poprej stvari objavili? Prepričani smo, ako bi bili oni stavlili svoje zmožnosti finančni upravi na razpolago, bi se bila ona že 2. oktobra 1936 lahko vknjižila na tovarno g. Schonskega. Kljub svoji informiranosti pa so gospodje molčali o stvari. Šele okoli novega leta enkrat je objavil »Slovenec« notico, v kateri namiguje, da se je davkarija vknjižila z milijonsko vsoto na neko tovarno, ne imenuje pa niti vsote, niti imena tovarnarja. Odkritje cele zadeve so gospodje raje prepustili beograjski »Politiki« (5. januarja) in so njeno poročilo potem ekscerpirali. Toda ne gre samo za to. Gospodje sami pravijo, da imajo vpogled v vse akte. Menda imajo v mislih akte na sodišču? Tem lažje si bodo torej preskrbeli vpogled v akte, ki leže — na magistratu in pri banovini, in se nanašajo na tovarno Schonskega. Tam v tistih aktih naj gospodje pogledajo in priobčijo vse zanimivosti. Imeli bodo gradiva dovolj. Iz aktov bodo lahko ugotovili, kako je bilo z različnimi stavbnimi dovoljenji, s pritožbami, pa tudi z izpolnitvijo obljube g. Schonskega, ki se je obvezal, da bo zgradil hišo za svoje uslužbenke. Javnost je radovedna ali se je mestna občina kaj zasigurala, da bo g. Schonsky to obvezo tudi res izpolnil? Mi smo na to že ponovno in ponovno opozarjali, dočim so korajžni gospodje pri »Slovenskem domu« molčali in z njimi tudi ostali katoliški tisk.

Radi teh zadevščin se nam zdi potrebno, da se razčisti ozadje zadeve, da bo javnost komped zvedela, zakaj prihajajo vsa ta odkritja šele sedaj, tako pozno, če že ne — prepozno!

Po amnestiji. Iz zapora okrožnega sodišča so izpustili precej kaznivencev, ki so postali deležni amnestije. Marsikateri med njimi je bilo prosil, naj ga puste v zaporu čez zimo, ker nima kam iti, pa ni nič pomagalo. Zaporniki...

Zaplenjeno meso. V soboto, dne 23. t.

Tudi Mežica v ospredju : Veliko navdušenje

Socialističen pokret v Mežiški dolini ima od prevrata naprej zelo burno in na dogodkih bogato preteklost. Na ozkem prostoru zgoščeni rudarji svinčenega rudnika so prav intenzivno posegali v javno življenje, ustvarjali in pri tem tudi izgubljali bitke, kakor je pač to vedno v življenju. Težka razočaranja in bridke izkušnje, materialne in moralne izgube, so utisnile našemu pokretu v tej dolini svoj poseben pečat. Globoka razočaranja so morala zapustiti svoje sledove.

In vendar nam je zopetni dvig delavskega gibanja ravno v Mežiški dolini v tolažbo, da se da povsod tudi na razvalinah vnovič graditi in ustvarjati in da je ni sile, ki bi mogla zatreti delavski socialistični pokret.

V tem duhu se je vršilo minulo nedeljo zopetno predavanje o socialni zaščiti, katero je otvoril imenom podružnice »Zveze rudarjev« marljivi in resni delavec s. B. Zagar. Predavatelj ss. dr. Reisman in urednik Jelen sta razmotrivala položaj rudarjev s posebnim ozirom na Mežiško dolino, odmev naše socialne zakonodaje pri tem rudniku in naloge rudarjev v Mežiški dolini, ki jih morajo vršiti ravno z ozirom na svoj sedanjí položaj. V kratkem bodo tudi rudarji v Mežici in Črni volili svoje delavske zaupnike za novo razdobje treh let. Vseled tega sta predavatelja na živih vzgledih iz življenja in delavske borbe raz-

ložitelj. Zaupniške volitve v tovarni za plišče, F. Eiler. Prizadevanje gotovih ljudi, da bi razbili enotnost delavstva v naši tovarni, je klaverno propadla, kljub praznemu strahovanju, da bo vsakdo odpuščen, kdor bo še nadalje volil rdečo listo in kljub bučni reklamji ter kričanju, da je vse njihovo. Lista ZSD z nosilcem g. Ladotom Novotnyjem je dobila vsega skupaj 9 glasov. Ako od teh 9 glasov odštejemo 4 glasove kandidatov za zaupnike in 4 glasove kandidatov za namestnike, ki so volili sami sebe, tedaj vidimo, da je ta lista dobila — 1 glas. Toliko grmenja, pa tako malo dežja! Lista SDSZJ z nosilcem Francem Dragarjem je dobila vse 4 mandate. S tem je delavstvo ponovno dokazalo svojo razredno zavednost, g. Ladoto Novotnyju pa je dalo odgovor, ki ga je zaslužil in katerega je po vsej sili hotel imeti. — Tekstilec.

Oče pisatelja Toneta Seliškarja je te dni slavil v Ljubljani svoj 80. rojstni dan. Slavljence Anton Seliškar je bil doma iz Kozarij pri Ljubljani. Izučil se je ključavničarstva, pozneje je vstopil v železničarsko službo, kjer je postal strojevodja. Upokojen je bil 1913. leta. Srečno!

Ivan Dachs je te dni umrl v 74. letu starosti v Ljubljani. Pokojnik je deloval že mlad v kovinarski organizaciji in so strokovne organizacije imele v njegovi gostilni pogostoma shode in sestanke. Drag mu spomin!

m. ob 9. uri se bo na Glavnem trgu prodalo potom javne dražbe približno 12 kg svinjskega in 20 kg govejega mesa.

Strojniki in kurjači, pozor! V nedeljo, dne 10. januarja se je vršil občni zbor pododbora Zveze strojnikov in kurjačev. Podano je bilo poročilo zaprečeno leto. Ob novem letu 1936 smo začeli s tremi člani, danes šteje naša organizacija 46 rednih članov v Mariboru in okolici. Občni zbor se je bavil tudi z osnutkom kolektivne pogodbe, katera bo v kratkem predložena potom banske uprave vsem gospodarjem parnih naprav. Izvoljen je bil tudi novi podbor, kateri ima nalogo, da strogo pazi na red in disciplino v organizaciji. Za predsednika je bil izvoljen Janko Zagovec; za tajnika Alojz Romner, stroj. kurjač; za blagajnika Fric Ornik, strojnik. V nadzorstvu pa so: Rožanc Jurij, kurjač in Kramarič Jožef, strojnik. Strojniki in kurjači, kateri se niste v naših vrstah, priključite se nam čim preje, ker v slogi je moč! Družnost!

»Detoljub«. V soboto, dne 30. jan. se bo vršil redni letni občni zbor v društvenem lokalu, Ruška c. 7, s pričetkom ob pol 20. uri s sledečim dnevnim redom: 1. čitanje zapisnika; 2. poročila; 3. smernice za bodoče delo; 4. volitve; 5. razno. Vsi člani vlnudno vabljeni. — Odbor.

2. občni zbor l. kolesarskega društva tekstilnih delavcev se bo vršil dne 31. januarja v društvenem lokalu, Meliška cesta št. 10. Začetek ob 15. uri. Udeležba za člane obvezna.

Pevski zbor pekovskih pomočnikov v Mariboru priredi v soboto, dne 30. januarja t. l. v Gamberinovi dvorani svojo tradicionalno predpustno veselico. Na sporedu je zborovo petje, šaljivi nastopi in ples. Godba prvovrstnega salonskega orkestra. Prijatelji prijetne zabave vlnudno vabljeni. — Odbor.

Mariborsko gledališče

Leo Ascher: »Visokost pleše«. Opereta v 3 dejanjih. Glasba te živahne in vesele operete, ki pa daje tudi sentimentalno razpoloženje publiki dovolj užitka, ima pristno operetski žanr in ni brez sočnosti. Naši pevci in igralci so jo podali prav dobro. V nekaterih prizorih se je režija dobrovala širokemu občinstvu, kar pa je motilo celotno uprizoritev.

Delavska predavanja

na katerih bodo govorili o delavski zakonodaji, strokovnih organizacijah in delavskem tisku dr. Reisman, Eržen, Petejan, Jelen in Vidovič, se bodo vršila:

- 24. januarja v Hrastniku;
- 27. januarja v Radvanju pri Mariboru;
- 29. januarja na Teznu pri Mariboru;
- 31. januarja v Celju;
- 31. januarja v Sl. Bistrici;
- 7. februarja v Guštanju;
- 14. februarja v Zabukovci;
- 14. februarja v Ljubljani-Petrovčeh;
- 28. februarja v Litiji.

Ako je kje možno predavanje med tednom, se lahko vrši tudi izven gornjega programa. Tozadevne želje sporočite uredništvu našega lista.

Celje

Westnove tožbe odbite

Zaupniki so zaščiteni — Poslovni red velja

Zopet imamo priliko poročati o tožbah tvrdke Westen d. d. proti delavskim zaupnikom in delavcem, katere je tv. Westen tožila, da morajo radi odpusta po stavki tudi iz tovarniških stanovanj. Sresko sodišče je Westnovim tožbam ugodilo in delavce obsodilo, a ti so se pritožili na okrožno sodišče. 17. decembra je bila prizivna razprava, pri kateri pa sodba ni bila razglašena.

Ta teden so izšle v teh tožbah pisemne sodbe okrožnega sodišča v Celju, glasom katerih so sodbe sreskega sodišča razveljavljene in se zahtevek tvrdke Westen zavraca ter tv. Westen obsoja v plačilo stroškov prve in druge instance.

Okrožno sodišče je v sodbah ugotovilo predvsem glede

zaupnikov,

da traja njihov mandat najmanj do konca koledarskega leta, vsled tega tudi službeno razmerje in pravica do naturalnega stanovanja, ki ni bilo nikaka milost za delavce, ampak del plače. Ker tv. Westen zaupnikom ob odpustu ni niti povedala tehtnega razloga odpusta, še manj dokazala, jih ni smela odpustiti in zato tudi ne goniti iz stanovanj. —

Za ostale

delavce,

ki niso zaupniki, pa velja novi poslovni red za industrijska podjetja, ker pravi, da imajo delavci pravico do stanovanj v tovarnah še 15 dni po prejemu redne plače. Tv. Westen ni glede nobenega toženega delavca dokazala, da bi zakrivil takojšen odpust in bi jim torej morala plačati mezdo za tisti dan, ko so prišli na delo in še za 14 dnevno odpovedno dobo. Ker jim to mezdo še dolguje, imajo delavci tudi pravico do stanovanj v tovarniškem stanovanju.

Proti tej sodbi lahko tv. Westen vložil še revizijo na Stol sedmorice v Zagreb.

Iz teh sodb je najbolje razvidno, kako krivično so bili ti zaupniki in delavci preganjani.

KINO »METROPOL«, CELJE

23., 24., 25. januarja: TRI DEVOJKE. Po svetovno znanih melodijah in motivih operete »Pri treh mladenkah«. V glavni vlogi: Paul Hörbiger, Maria Andergast, Gretl Theimer in drugi. 26., 27. jan.: OTROCI SREČE. Veseli film iz življenja njujorških reporterov L. Harwey, W. Fritsch. 28. jan. ob 16. uri, 29. jan. ob 10-15 in 14. uri matinea RENDEZ-VOUS. Tajna služba Vsi prostori Din 3-50, 4-50

Na »Ljudski univerzi« se bo vršilo v četrtak, dne 21. t. m. sedmo predavanje tečaja za vzgojo otroka v meščanski šoli. Predmet razpravljanja je: »Duševni razvoj otroka v šolski dobi.« Predava g. dr. Žgeč.

Hrastnik

O zakonodaji v izporih bo med drugim predaval to nedeljo, dne 24. t. m. ob 9. uri dopoldne v Delavskem domu s. dr. Avg. Reisman ter o vlogi delavskih organizacij in tiska v taki borbi urednik s. V. Eržen. Na takšnem vprašanju so zainteresirani vsi, ki živijo od dela. Posebno se bodo za to predavanje zanimali gotovo vsi steklarji z ozirom na znani dogodek iz steklarne, ki se je nedavno obravnaval pred celjskim okrožnim sodiščem. Že radi tega upamo, da bodo to pot na predavanju do zadnjega vsi steklarji, pa tudi delavci iz kemične tovarne.

Laško

Občni zbor podružnice SDSZJ. Dne 17. januarja se je vršil občni zbor podružnice Splošne delavske strokovne zveze Jugoslavije v prostorih gostilne Sevssek. Naš občni zbor je bil dobro obiskan, boljše kot prejšnja leta. Poročal je tudi s. Lančič iz Celja o delovanju organizacije in o zaupniškem posredovanju v podjetjih. Sledile so volitve novega odbora. Za predsednika je bil izvoljen s. Kink.

bodo še naprej agitirali za nadaljnje naročnike in člane organizacije in smo uverjeni, da bodo sodrugi to obljubo tudi izpolnili.

Popoldne je imel odbor »Zveze rudarjev« več ur trajačo sejo, na katero je z zaupniki razpravljalo o številnih važnih problemih rudarjev pri mežiškem rudniku, o bodočem delu in bližnjih volitvah zaupnikov ter občnem zboru podružnice. Bil je to prav plodonosen delavni dan za naše rudarje in druge delavce v Mežici, ki eno-dušno želijo, da bi se predavanje nadaljevalo, kakor hitro bo zopet mogoče.

Za 15 milijonov Din delavskih dohodkov gre!

Pogajanja za sklenitev kolektivne pogodbe pri KID na Jesenicah

Jesenice, dne 17. jan. 1937.

Pri pogajanjih v Ljubljani še ni prišlo do odločitve. Delavski delegati so zahtevali, da se pogajanja vršijo na Jesenicah, kar pa podjetje odklanja in so se pogajanja nadaljevala v pondeljek spet v Ljubljani v palači Zbornice TOI.

Najvažnejša momenta v zadnjem času sta bila dva javna shoda, ki sta se vršila v četrtek in nedeljo na Jesenicah. Na prvem je bilo navzočih 1.500 zborovalcev-delavcev, na drugem pa do 2.500 delavcev, ki so pokazali, da je delavstvo strnjeno in solidarno za svojimi zaupniki pri pogajanjih in da ima voljo odbiti naval na delavske mezde in pravice. Na prvem shodu, ki mu je predsedoval s. Mulej Ivan, je poročal od obrat. zaupnikov s. Polde Stražišar, o kolektivni pogodbi s. Perko Vencelj, o razpravah pa tov. Iskra in Rozman ter s. Leskošek, ki so prišli iz Ljubljane. Na drugem shodu je bilo pa 15 govornikov. Predsedoval je s. Rozman Franc, o pogajanjih je poročal s. Kralj, o enotnosti delavstva tov. Pukšič, o nadaljnjih vidikih tov. Zupan, dalje so govorili za občine s. Perko, dr. Štepihar in dr. Stanovnik, za delavske žene ss. PiBernikova in Prevčeva, dalje zastopnika delavskih zadrug in zastopnik trgovcev, dalje zastopnik obrtnikov g. Mežek, banski svetnik tov. Arnež in drugi. Vsi govori so izzveneli v enem notnem glasu: storiti je treba vse, da se odvrne velika nevarnost, ki grozi jeseniškemu delavstvu in Jesenicam sploh ter s tem vsej Gorenjski in ta nevarnost se da ubraniti samo s slogo, solidarnostjo in zavednostjo. Govorniki so razčlenjevali novi osnutek pogodbe in so ugotovili sledeča nad vse nevarna dejstva:

1. po mezdni tabelah nove pogodbe bi izgubili delavci mesečno najmanj

1.260.000 Din ali Din 450.— na posameznega delavca

samo na mezdah;

2. na stanovanjskih dokladah bi izgubili **Din 60.000 mesečno** ali Din 720.000 letno. Tovarna sicer nudi kompenzacijo v dodatku k pokojninskemu zavarovanju, vendar bi tukaj bila tovarna obremenjena samo za 440.000.— letno ter bi tako z odpravo stanovanjske doklade **prihranila Din 280.000.— letno**; če vzamemo še znižanje raznih socialnih da-

jatev zaradi znižanih mezd, bi KID mesečno prihranila najmanj **1 milijon 350.000 Din!**

3. osnutek predvideva, da bodo imeli novosprejeti delavci kakor tudi oni današnji mladoletni, ko postanejo odrasli delavci (t. j. z 18. letom) **še za 20% nižje mezde**, kakor pa ostali, tako da bi bili ti delavci prikrajšani še toliko bolj, ko so že mezde same tako in tako za najmanj 35 odst. znižane;

4. tovarna je vnesla v kolektivno pogodbo določilo, da ima pravico, vsako leto za izboljšanje staleža svojega delavstva **izmenjati največ 5 odst. delavstva**. Tu bi mogla tovarna vsako leto vse nevarne ji zaupnike ali pa druge delavce odstraniti, na drugi strani bi pa lahko dobili vsako leto celo vrsto delavcev (po današnjem staležu), ki bi jih tovarna plačevala po 20 odst. nižje kakor pa ostale;

5. tovarna si pridržuje možnost, da **gotova dela po svoji želji oddaja tudi podjetjem**, ki imajo za to obrtno pravico. To se pravi, da s temi podjetji tovarna spet lahko pritiska na višino mezd ter lahko s takim oddajanjem straši delavstvo lastnega podjetja;

6. doklade za osebno usposobljenost lahko povzročijo **klečeplazenje in zapostavljanje**, grupiranje po obrazih in po prislinjenju, torej pristo odločanje obratovodij, kdo je osebno bolj usposobljen, kdo manj;

7. razdelitev delavstva v osem skupin, je danes tako izvršena, da sta lahko dva, ki opravljata isto delo, imata isto zmožnost in isto odgovornost v različnih skupinah, tudi po dve skupini narazen. Delavci nekaterih strok oz. zaposlenj pri podjetju so razmetani tudi v štiri ali še več skupin in je seveda spet odvisno od vsečnosti, v katero skupino bo kdo dodeljen;

8. akordi bi po novem viseli v zraku. Ne samo, da bi podjetje samo določalo, kdaj je pri kakem delu storitev zadovoljiva, nego bi še po tem ne bila ugotovitev pogodbeno, temveč samo nekako v zraku, tako da bi se ta ugotovitev lahko vsak čas izpremenila. Poleg tega bi imelo podjetje v slučaju, da bi ne bil dosežen pri takih akordih z delavstvom sporazum, možnost, da akordne postavke enostavno diktira oz. predpiše po čl. 5 delovnega reda;

9. okrnjeni bi bili tudi §§ 219, 220 in 221 obrtnega zakona, ki so vendar prisilnega značaja. Tako n.

pr. bi bilo za opravljanje javnih funkcij treba posebej dokazati, da je bil kdo v to funkcijo izvoljen ali imenovan z lastnim pristankom in kritih bi imel največ osem ur na mesec dni, ne pa toliko, kolikor bi pač zamudil. Tudi drugje je odvzeta odškodnina za po-1 dan ali več;

10. družinske doklade se začnejo šele z drugim otrokom in je odločilno število otrok, rojenih pred 1. decembrom 1931;

11. v slučaju stavke, za kar se smatra vsaka popolna ali tudi delna ustavitve dela, pogodba avtomatično ugasne;

12. ne izgubijo na zaslužku velikanske vsote samo delavci višjih kategorij ali akordnih skupin, nego tudi že danes slabo plačani delavci (ekonomat, prostor, delavke, opekarna itd.).

Iz vseh gornjih razlogov, ki pa so seveda le glavni, je razvidno neprimerno poslabšanje delovnih pogojev in poskus, pritisniti jeseniško delavstvo za desetletja nazaj. Takega pogroma na delavske mezde in pravice in takega poskusa zaslužnjenja jeseniškega delavstva še ni bilo po svetovni vojni. Pri vsem tem pa ni niti potrebe zato, saj cena železnih izdelkov raste! Vse jeseniško delavstvo in sploh vsa jeseniška javnost, vsi, ki vidijo na Gorenjskem in po vsej Sloveniji malo naprej, morajo stati na strani delavstva in ga v borbi podpreti z vsemi močmi. Apeliramo tudi na vse oblasti, da ukrepejo vse potrebno, da se gospodarska moč zgornjega gorenjskega kota in s tem vse Slovenije, ne zmanjša samo zaradi pogroma na Jesenice za celih

15 in še več milijonov na leto.

Vsi na branik in napad bo odbit, ker mora biti! To je zdaj zadeva vse Slovenije! Zatorej še enkrat — na plan!

VZAJEMNOST

Glavni odbor in nadzorstvo zveze »Vzajemnost«

izvoljen na glavni skupščini v Trbovljah: Predsednik dr. Jelenc Celestin; I. podpredsednik Presl Stefan (Maribor); II. podpredsednik Kralj Ivan; tajnik Štukelj Ciril; blagajnik Rudolf Štefka; odborniki: Simončič Rudolf, Okretič Vladimir, Mravljec Teodor, Gogala Ciril, Škrlič Pavel, Breznik Ivan (Trbovlje), Vehovec Jakob (Kranj), Godnik Viktor (Celje), Logar Ivan (Črna); nadzorstvo: Brčić Niko, Čebular Rudolf, Rakovec Kristina, Beutl Franc (Hrastnik), Teply Bogo (Maribor).

Delavski pravni svetovalec

Prizivi zoper sodbe v malotnih stvareh (Hrastnik)

Vprašanje: Kdaj je možen priziv zoper sodbo v pravdi, v kateri znaša vrednost predmeta do 500 Din?

Odgovor: Zoper sodbe v malotnih stvareh (vrednost spornega predmeta le do 500 Din) se je možno pritožiti na višje sodišče le:

1. če je sodil sodnik, ki se lahko izključi od pravde (če je s strankama v sorodu ali sam v pravdi prizadet);

2. če ni bilo sodišče pravilno sestavljeno, če stranka ni bila obveščena o razpravi, če ni bila stranka zastopana, če je bila obsojena v stvari, o kateri že teče pravda ali v kateri je sodišče že pravomočno razsodilo, če je bila javnost neupravičeno izključena, če je sodba v nasprotju sama s seboj. Iz tega izhaja, da so razlogi, na podlagi katerih se lahko pritoži proti sodbi v sporu do vrednosti Din 500, tako izjemni ter se v praksi tako redko zgodijo, da so prizivi zoper te sodbe dejansko nemogoči.

Če pa se bodo uvedla za delavske pravde tudi pri nas v obrtnem zakonu predvidena »sodišča dobrih ljudi« pri sreskih načelnstvih, bo veljalo to izjemno stanje za pritožbe v vseh delavskih pravnih, ne glede na višino pravnega zneska. To se pravi, da bo proti razsodbam »sodišč dobrih ljudi«, razsodišč, vsaka pritožba na višjo instanco, na sodišče, nemogoča. Prednost ima ta predpis za delavce le v toliko, da delodajalci ne bodo mogli v brezkončnost zavlačevati pravnih, kakor se to sedaj čisto dogaja, ko ležijo delavski procesi pri sodiščih ne samo mesece, ampak celo po več let, zlasti v Zagrebu pri Stolu sedmorice.

Predavanje o delavskih pravicah na Pobrežju

V izobrazbi je moč

Zavedajoč se svoje naloge, ki je izražena v geslu: v izobrazbi je moč, je delavska kulturna organizacija »Vzajemnost« na Pobrežju pridno na delu, da z izobrazbo pripomore delavskemu gibanju do čim večjega vpliva in moči.

Najbolj potrebno je, poučiti delavca, da se bo zavedal svojih osnovnih pravic, da bo znal, kako doseči to, kar mu že itak pripada, pa je skrito v stoterih zverženih paragrafih zakonov, njemu težko dostopnih in težko razumljivih.

V ta namen je društvo priredilo preteklo soboto, dne 16. t. m. predavanje o socialni zakonodaji, pomenu delavske organizacije in delavskega tiska. Otvoril je predavanje predsednik s. Korbun, govorila pa sta ss. dr. Reisman in Petejan.

Predavanje se je vršilo v veliki Renčljevji dvorani. Obisk je bil prav lep, zastopana je bila zlasti mladina.

Predavatelj sta žela za svoja izvajanja priznanje poslušalcev.

KUHINJSKO POSODO

v porcelanu, steklu, emajlirano in litozelazno ter krasne jedilne servise ne kupite nikjer ceneje, kakor v oddelku za kuhinjsko opremo firme

IVO ANDRAŠIČ

MARIBOR, VODNIKOV TRG ŠTEV. 4

KOLESARJI! Vaša kolesa so potrebna temeljitega popravila, kakor emajljanje, poniklanje itd. Obrnite se na znano strokovnjaško mehanično delavnico

JUSTIN GUSTINČIČ

Maribor, Tattenbachova ulica št. 14 telefon 21-30, kjer vam kolo popravijo, da vam služi kakor novo. — Šramba koles čez zimo.

Prvi vidni uspeh predavanja je bil, da se je priglasilo

10 novih naročnikov

za »Delavsko Politiko«.

Pobrežje odslej ne bo zaostajalo za drugimi kraji pri delu na polju delavske kulture.

Pobrežje pri Mariboru

Podružnica I. delavskega kolesarskega društva vabi na redni občni zbor, ki se bo vršil v nedeljo, dne 24. januarja v društvenem lokalu gostilne Kren, s pričetkom ob pol 9. uri dopoldan. — O d b o r.

Študenti pri Mariboru

I. Del. kolesarsko društvo, podružnica Študenti, priredi dne 30. jan. t. l. »Kmetijski ples« v dvorani gostilne Mraz v Studencih. Začetek ob 19 uri.

Jesenice

Zvočni kino Radio predvaja v soboto in nedeljo ob 8. uri zv. (v nedeljo tudi ob 3. uri pop.) vefilm »Poslednji akord« z Lil Dagover v gl. vlogi. Med dodatki tudi barvan film »Dama v rdečem« in Paramountov zvočni tednik. — Sledi »Valček na Nevi«.

Trbovlje

Dramski odsek »Vzajemnost« gostuje v nedeljo, dne 24. januarja s spevoigro »Svojeglavček« v dvorani g. Bauerheima pri Sv. Katarini. Začetek ob pol 4. uri popoldne. Vsi vljudno vabljeni.

Patentirali smo izdelavo garantirano nepremočljivega Hubertus-sukna.

Ker nikomur ne prodajamo Hubertus-sukna, dobe se samo pri nas vsem znani

HUBERTUSI

katerih
nepremočljivo
sukno izdelujemo po
patentu št. 7644/31.

Vsakdo, kdor je pri nas enkrat kupil je postal naš stalni odjemalec!

TIVAR-HUBERTUSI
iz garantirano nepremočljivega sukna

TIVAR-OBLEKE